ZESPÓŁ AUTORSKI:

Skład zespołu autorskiego, który podjął się wykonania koncepcji programowo - przestrzennej przebudowy Placu Przyjaciół Sopotu został dobrany pod kątem specyfiki zadania projektowego. W pracach zespołu wzięli udział architekci specjalizujący się w projektach w obrębie współczesnej i historycznej przestrzeni publicznej, w tym miejskich form użytkowych. Projekt nowego wizerunku placu oparty został o wnikliwe studia istniejącej przestrzeni.

ARCHITEKCI PROWADZĄCY:

architekt Mateusz Gzowski

architekt specjalizujący się w projektach dotyczących zabytkowej tkanki miejskiej, rewaloryzacji i adaptacji obiektów zabytkowych w strefach objętych ochroną konserwatorską (w swoim dorobku posiada obiekty takie jak: Koncepcja przebudowy Traktu Królewskiego w Gdańsku, Koncepcja przebudowy Placu Wałowego w Gdańsku, przebudowy: Sala BHP w Stoczni Gdańskiej, zabytkowy zespół sierocińca w Gdańsku przy ul. Sierocej 6-8, zabytkowa kamienica mieszczańska przy ul. Rycerskiej 10, zabytkowy zespół hipodromu w Sopocie, spichlerz w Gdańsku przy ul. Grodzkiej 18, Dwór Anielski w Gdańsku przy ul. Polanki, kościół NMP Gwiazdy Morza w Sopocie, Akademia Morska w Gdyni oraz szereg innych obiektów zabytkowych). Główny projektant w biurze Gzowski Architekci.

architekt Maciej Jacaszek

laureat wielu konkursów i nagród architektonicznych, w tym m.in. Nagrody SARP 2015 za Wybitne Dzieło Architektoniczne pod patronatem Wiceprezesa Rady Ministrów Ministra Kultury i Dziedzictwa narodowego oraz honorowym patronatem Ministra Infrastruktury i Budownictwa, Nagrody Honorowej Urbanistów Polskich w Ogólnopolskim konkursie na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną, Nagrody Modernizacja Roku 2015 pod patronatem Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Pracy oraz Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego, współautor projektu Zagospodarowania brzegów jez. Ukiel w Olsztynie nominowanego do nagrody Mies'a van der Rohe, współautor zwycięskiej pracy konkursowej Estetyzacji frontów wodnych w Gdańsku. Współautor koncepcji przebudowy Traktu Królewskiego w Gdańsku oraz koncepcji przebudowy Placu Wałowego w Gdańsku. Główny projektant w biurze Restudio.

ZESPÓŁ PROJEKTOWY:

dr arch. wnętrz Radosław Czerniejewski - architekt wnętrz, projektant i wykładowca akademicki. Absolwent Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku z tytułem doktora sztuk projektowych. Aktywny obserwator i badacz fenomenu gdyńskiej architektury modernistycznej, zaangażowany w różnorodne formy edukacji architektonicznej. Wykładowca i promotor dyplomów na Wydziale Architektury w Sopockiej Szkole Wyższej oraz wykładowca na kierunku architektury wnętrz ASP w Gdańsku

architekt Marta Marszałek

architekt Agnieszka Nowicka

architekt Piotr Woszczalski

architekt Tomasz Kisiel

PODSTAWA OPRACOWANIA

Niniejsza koncepcja programowo – przestrzenna zagospodarowania Placu Przyjaciół Sopotu została sporządzona na podstawie umowy z dnia 15.06.2020 roku zawartej z Gminą Miasta Sopotu, reprezentowaną przez Zarząd Dróg i Zieleni w Sopocie.

BUDŻET OBYWATELSKI

Koncepcja projektowa jest wynikiem potrzeby społecznej związanej z programem „Budżet obywatelski" Gminy Miasta Sopot, w którym to zaproponowany projekt „Zieleń na Placu Przyjaciół Sopotu" został przyjęty do realizacji. Niniejszy projekt obywatelski ma na zadaniu zwiększenie udziału zieleni miejskiej na głównym, centralnym placu sopockim, poprzez harmonijną i atrakcyjną kompozycję wpisującą się istniejącą strukturę zabudowy i wykończenia gotowej, nowej nawierzchni placu.

RADA PROGRAMOWA

Niniejsza koncepcja podlegała ocenie mieszkańców Sopotu, przedstawicieli Gminy Miasta Sopotu oraz Honorowej Rady Sopotu. Niniejsza forma placu zaprezentowana w niniejszym opracowaniu jest wynikiem wielomiesięcznych prac zespołu roboczego a także prowadzonych konsultacji oraz otrzymanych wytycznych od przedstawicieli Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków w Sopocie, Wydziału Architektury Sopockiego Magistratu, Zarządu Dróg i Zieleni w Sopocie, Prezydenta Miasta Sopotu, Honorowej Rady Architektów Sopotu.

ANALIZA PROJEKTOWA

Koncepcja projektowa jest wynikiem złożonej analizy istniejącej struktury przestrzennej tkanki miasta w sąsiedztwie Placu Przyjaciół Sopotu. Przedstawione rozwiązania zostały przeanalizowane w szerokim kontekście funkcji, powiązań przestrzennych oraz komunikacyjnych. Projektanci określili zalety i wady istniejącego placu. Przeanalizowano możliwości techniczne przebudowy poprzez określenie występowania podziemnych sieci i instalacji oraz przebiegu dróg pożarowych. W dalszej części opracowania przedstawiamy diagnozę stanu istniejącego, problemy funkcjonalne i estetyczne oraz propozycje projektowe.

DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

I. DOBRE CECHY

1. Plac posiada charakterystyczny, indywidualnie zaprojektowany rysunek posadzki oparty na ortogonalnej kompozycji płyt granitowych w dwóch odcieniach.

2. Od strony północnej zlokalizowana jest, zaprojektowana w modernistycznym duchu, horyzontalna fontanna, będąca główną atrakcją na placu

3. Charakterystyczne białe kubiki – gastronomiczne i kulturalny wraz z minimalistyczną fontanną nadają przestrzeni indywidualny charakter

4. Na placu posadzono atrakcyjne platany - gatunek który wpisał się w zielony krajobraz Sopotu

5. Zrealizowano tunel pod placem, umożliwiający bezkolizyjną integrację Placu Przyjaciół Sopotu z Placem Kuracyjnym i molem oraz Parkami PN i PD

6. Dominujący biały kolor (ogródki, część małej architektury) porządkuje przestrzeń publiczną

II. PROBLEMY

1. Wnętrze urbanistyczne jest niedookreślone, a główne osie kompozycyjne zdeformowane co jest wynikiem zniszczeń wojennych i powojennej przebudowy tego fragmentu miasta.
   W obrębie placu zlokalizowane są odseparowane, nie powiązane ze sobą kompozycyjnie elementy:
   - fontanna (ortogonalna , powiązana z pewnym przesunięciem z posadzką)
   - platany (na planie łuku, kompozycja jest nieczytelna z perspektywy człowieka)
   - mała architektura (latarnie i ławki powiązane z nieczytelną kompozycją platanów są w konflikcie z rysunkiem posadzki)
   - przejście nad tunelem niesymetrycznie „wcina” się w plac
   - skwer na planie trapezu (działka prywatna) nie jest powiązany z żadnym elementem placu
   Zauważalny jest konflikt dwóch kompozycji: ortogonalnej (posadzka) z łukiem zieleni wysokiej i latarni co wzmaga odczucie nieporządku i niedookreślenia przestrzeni publicznej

2. Plac ma charakter tranzytowy / komunikacyjny , nie jest obecnie przestrzenią spotkań i odpoczynku.

3. Mimo posadzonych na placu platanów przestrzeń sprawia wrażenie pozbawionej zieleni z uwagi na skalę otaczającej zabudowy (niska zabudowa) i dominującą powierzchnię granitowej posadzki.

4. Mała architektura na placu : ławki oraz latarnie to zużyte, typowe, historyzujące formy spotykane w innych miastach, nie odnoszące się do indywidualnego charakteru architektury Sopotu.

Brak zdefiniowanych ram placu, czego konsekwencją jest nieczytelna forma placu. Placu nie definiuje istniejąca, różnorodna architektura (z różnych okresów) , ani elementy zieleni wysokiej czy małej architektury. Brak podkreślenia głównych osi urbanistycznych

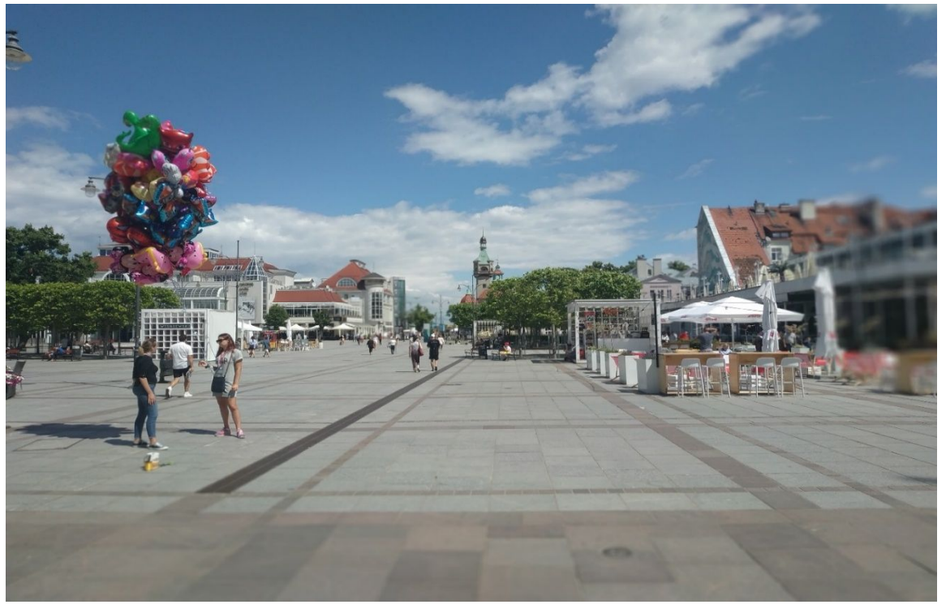






Mimo posadzonych na placu platanów przestrzeń sprawia wrażenie pozbawionej zieleni z uwagi na skalę otaczającej zabudowy (niska zabudowa) i dominującą powierzchnię granitowej posadzki.





Trudność z określeniem występowania właściwego „placu centralnego”, przez co nie jest to miejsce spotkań, tylko przestrzeń tranzytowa. Na placu nie występują kameralne przestrzenie zachęcające ludzi do spędzenia na nim czasu - ludzie nie zatrzymują się, podążają dalej. Układ ławek nie sprzyja kontaktowi i interakcji.





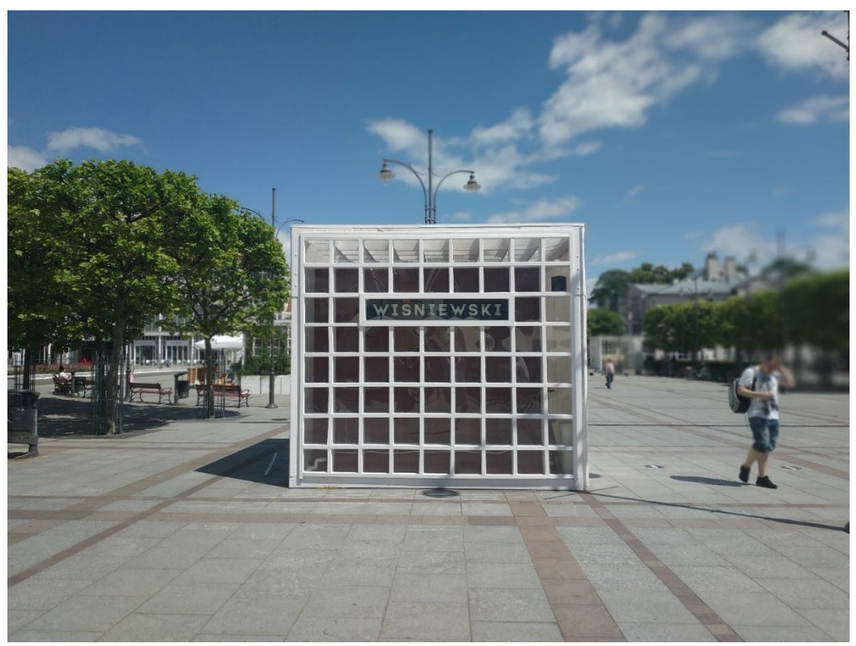
Zieleń na placu znajduje się praktycznie tylko w płaszczyźnie drzew. Płyty granitowe przechodzące pod drzewami stwarzają efekt „granitowej pustyni”.





Mała architektura posiada typowe, nieindywidualne formy, które występują w wielu innych miastach Polski. Mała architektura nie „buduje”, nie identyfikuje i nie wyróżnia placu. Wyjątkiem są indywidualnie zaprojektowane kubiki gastronomiczne, odnoszące się do charakterystycznych cech zabudowy Sopotu (kolor, podział artykulacji, wpisanie w posadzkę.





Istniejące oświetlenie nie jest oświetleniem indywidualnym, energooszczędnym, zaprojektowanym w stylistyce końca XX wieku. Lokalizacja latarni nie jest powiazania z istniejącym kształtem placu oraz osiami urbanistycznymi. Ich układ nie nawiązuje także do historycznego przebiegu ulicy z przed marca 1945 roku. Forma latarni nie buduje tożsamość Sopotu.





Ogródki gastronomiczne ustawiane są na placu w sposób chaotyczny i niezorganizowany. Nie podkreślają kierunków zabudowy oraz kształtu placu. Dobrym kierunkiem jest obecne zunifikowanie kolorystyczne form.





III. PROPOZYCJE PROJEKTOWE – ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE

1. Obecnie istniejące na placu platany, z uwagi na znaczną skalę wnętrza urbanistycznego, nie zdominowały przestrzeni miejskiej i nie sprawiły, by plac postrzegany był jako „zielony”. Realizując postulaty projektu obywatelskiego wprowadzono w obręb placu dodatkowe drzewa, zieleń pnącą, kompozycję traw wysokich i krzewów oraz rekreacyjne trawniki. Nowe, zróżnicowane nasadzenia, otwierają możliwość na wykreowanie kameralnego, przyjaznego, zielonego placu w Sopocie.
2. Z uwagi na zagęszczenie infrastruktury podziemnej postulat wprowadzenia dodatkowej zieleni na placu Przyjaciół Sopotu można realizować jedynie jako komplementarną kompozycję trzech elementów: drzew (w donicach i posadzce, zieleni pnącej na podkonstrukcji, traw wysokich i krzewów oraz trawników rekreacyjnych. Z perspektywy człowieka jedynie trójwymiarowa zieleń jest dostrzegalna.
3. Z uwagi na niedookreślenie architektonicznych i urbanistycznych ram placu wprowadzono charakterystyczny element porządkujący i scalający przestrzeń – pergolę, kompozycyjnie powiązaną z rysunkiem placu oraz układem głównego szpaleru platanów. Nowo projektowana konstrukcja, nawiązująca kolorystycznie i geometrycznie do charakterystycznych cech architektury Sopotu (rytmy, biały kolor, linearność itp.), pozwala na wykreowanie w obrębie placu centralnej strefy reprezentacyjnej z fontanną. Kształt pergoli podkreśla i wydobywa w obrębie placu , opartą na łuku, kompozycję istniejących i projektowanych nasadzeń.
4. Pergola honoruje i niejako wydobywa już zrealizowane, a obecnie nieco ukryte, dobre elementy architektoniczne placu: posadzkę, fontannę, pawilony/kubiki.
5. Pergola to element charakterystyczny dla uzdrowiskowego klimatu miasta i poza funkcją rusztu dla zieleni pnącej, może stanowić element podkonstrukcji dla oświetlenia placu, świątecznych dekoracji, wystaw plenerowych i instalacji artystycznych.
6. Projektowana konstrukcja daje szansę nadania nowych, porządkujących ram dla ogródków gastronomicznych - podwieszenie białych membran/żagli do konstrukcji w konsekwentny sposób wyeliminowałoby chaotyczne i różnorodne systemowe parasole stosowane przez restauracje i bary w przestrzeni placu.
7. Projekt przewiduje wykonanie smukłego rusztu, w postaci stalowych cięgien, pod zieleń pnącą nad wjazdami do tunelu pod placem w celu ukrycia i jeszcze większego odseparowania infrastruktury drogowej od przestrzeni pieszej.
8. Zaprojektowano wielofunkcyjną przestrzeń ekspozycyjną przed Domem Zdrojowym, dając możliwość promowania miejskich wydarzeń kulturalnych oraz organizacji wystaw plenerowych. Ponadto multifunkcyjna, mobilna konstrukcja daje możliwość przeobrażenia instalacji w ciekawą, miejską przestrzeń rekreacyjną i podwieszenia białych membran/żagli oraz oświetlenia.
9. Wpisanie się w siatkę sieci miejskich oraz dróg pożarowych – Projektowe rozwiązania nie ingerują w istniejące sieci. W celu osadzenia drzew należy wykonać kilku niewielkich korekt oraz zastosować system bezinwazyjnego sadzenia drzew. Na istniejących sieciach kablowych można wykonywać też system rur osłonowych.

IV. LICZBY – ZIELEŃ NA PLACU PRZYJACIÓŁ SOPOTU

Zieleń zastana:

Drzewa

- platany obecnie znajdujące się na placu 34 szt.
- drzewa historyczne 4 szt.

razem 38 szt.

Inne:

- Zieleń niska: 43 m2
- Trawniki: 580 m2

Razem zieleń istniejąca: **623 m2**

Zieleń nowa:

Drzewa

- drzewa nowe w gruncie 17 szt.

razem z istniejącymi **55 szt.**

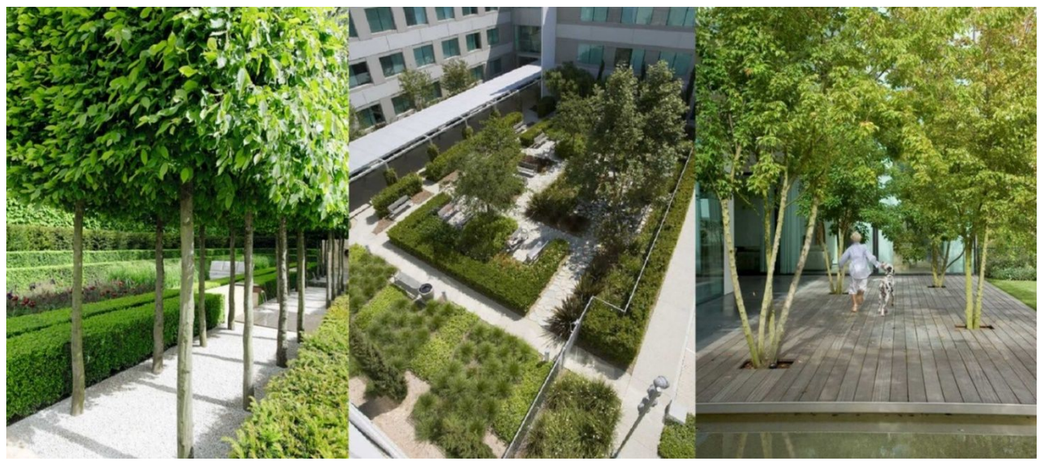
zieleń niska i trawniki 1211 m2

trawniki istniejące 580 m2

Razem projekt. trawniki i zieleń **1791 m2**

OBECNY PROCENT POW. ZIELENI NA PLACU : 8,5%

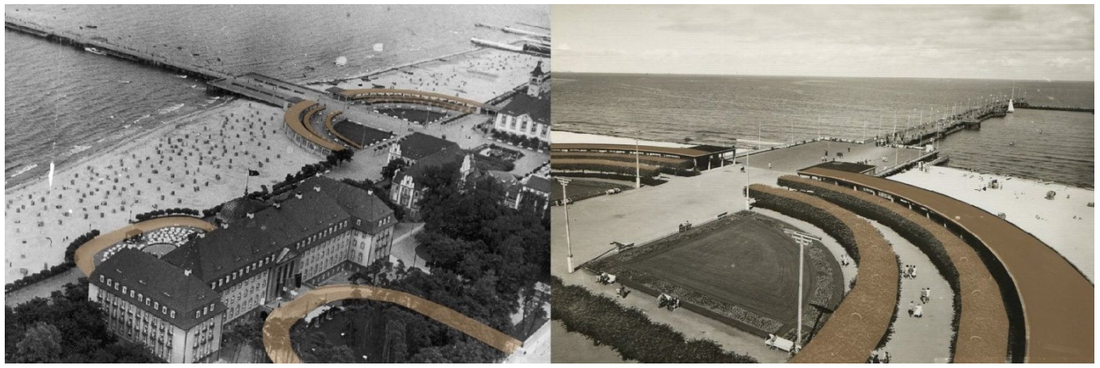
PROJEKTOWANY PROCENT POW. ZIELENI NA PLACU : 22,9%

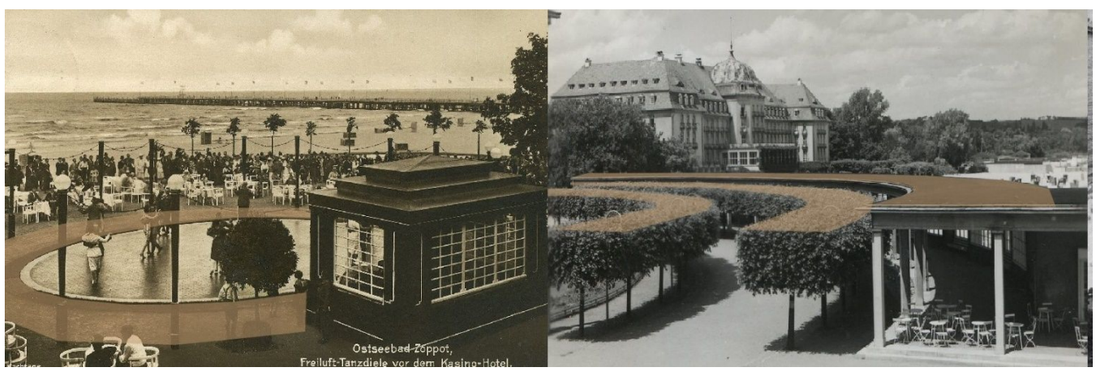


V. ROZWIĄZANIA PROJEKTOWE

Propozycja projektowa realizuje założenia idei „Zieleni na Placu Przyjaciół Sopotu" i jednocześnie w lekki i stonowany sposób podkreśla najważniejsze i najlepsze elementy architektoniczne, obecnie zrealizowane na placu, porządkując przestrzeń i nadając jej atrakcyjną, czytelną i zrozumiałą z perspektywy człowieka formę.
Wielofunkcyjny plac, z centralną, reprezentacyjną częścią otoczony został kameralnymi, zielonymi enklawami, charakterystycznymi dla krajobrazu miasta Sopotu (sąsiadujący plac Kuracyjny). Zielone „aneksy", okalające główną część placu, realizują założenie projektowe stworzenia przyjaznej scenerii spotkań w przestrzeni publicznej.

Układ przestrzenny podążający po łuku lub okręgu – element charakterystyczny przestrzeni publicznej w Sopocie. Centralny łuk projektowanego placu wyznaczony przez aleję platanów oraz pergolę wpisuje się w zasady kompozycji przestrzeni sąsiadującej.





Przestrzenie kameralne – W celu zatrzymania przechodniów na placu projektuje się otaczające go kameralne enklawy zieleni. Miejsca te mają stworzyć możliwość interakcji społecznej poprzez lokowanie w niej dużej ilości siedzisk otoczonych zielenią, ogródków gastronomicznych oraz trawników rekreacyjnych.



Pergola – element typowy dla uzdrowiskowego klimatu miasta, poza funkcją rusztu dla zieleni pnącej, może stanowić element podkonstrukcji dla oświetlenia placu, świątecznych dekoracji, wystaw plenerowych i instalacji artystycznych. Pergola posiada cechy materiałowe charakterystyczne dla zabudowy sąsiedniej oraz historycznej Sopotu - linearność powierzchni, biały kolor, prostota, połączenie materiału drewnianego i stali. Pergola stanowi szkielet sezonowej lokalizacji ogródków gastronomicznych wraz z wykorzystaniem istniejących, modernistycznych kubików gastronomicznych.

Pergola - zieleń nad tunelami – istniejące tunele zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie placu stanowią element negatywny jeśli chodzi o barierę komunikacyjną oraz generowanie hałasu. Wprowadzenie pergoli z zielenią pnącą na systemie cięgien ze stali nierdzewnej zapewni znaczną poprawę komfortu przebywania na placu poprzez ograniczenie szumów oraz przykrycie technicznych zjazdów i ich balustrad ochronnych systemu drogowego pod placem. Dodatkowym pozytywnym efektem dla kierowców przejeżdżających pod placem będzie wjazd do tunelu porośniętego pnączami.



Rozbudowa fontanny – Celem projektu jest rozbudowa programu funkcjonalnego istniejącej modernistycznej fontanny oraz jej interakcja z przechodniami. Projektuje się nowe dysze w istniejącej posadzce kamiennej z odpływem do istniejącej już rynny zbiorczej wody w obiegu zamkniętym. Fontanna stanie się dynamicznym i charakterystycznym elementem, życia na placu. Fontanna posiada indywidualne siedziska w kształcie leżących głazów.

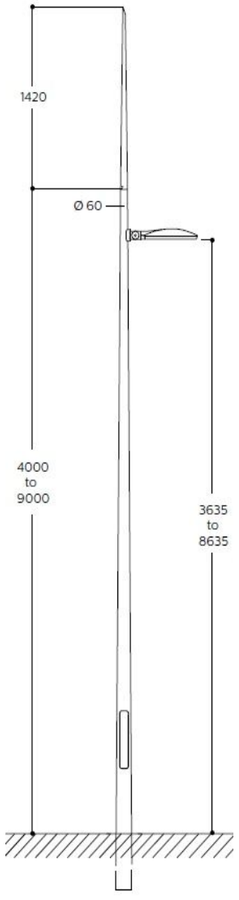


Mała architektura – mała architektura nawiązuje do sopockich, kuracyjnych form. Linearność powierzchni, biały kolor, prostota, połączenie materiału drewnianego i stali.



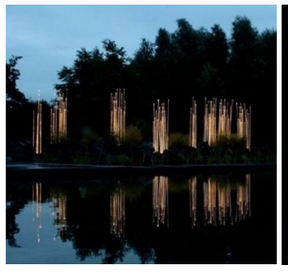
Oświetlenie – Projektuje się modernistyczny układ oświetlenia placu w postali okręgu latarni podkreślających aleję platanów oraz zielenie niskiej. Proponuje się białe słupy o smukłej, strzelistej formie z nieregularnie zamocowanymi talerzami opraw LED.

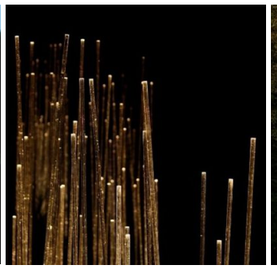


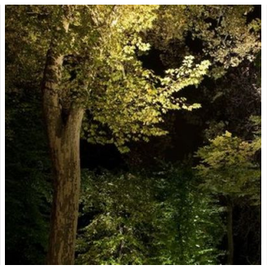


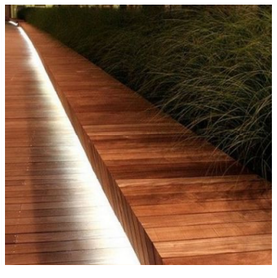


Dodatkowymi elementami świetlnymi będą: podświetlenie drzew z gruntu, delikatna górna linia świetlna pergoli, oprawy wśród traw przy fontannie, delikatne rozświetlenie spod ławek, rozświetlenie dysz fontannowych.









System wystawienniczy - Tworzy się wielofunkcyjną przestrzeń ekspozycyjną przed domem zdrojowym, dając możliwość promowania miejskich wydarzeń kulturalnych, organizacji wystaw, itp. Lokalizacja instalacji znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie, co instytucji na wyjście z programem artystycznym na Plac Przyjaciół Sopotu. Projektowy element nie wchodzi w konflikt z organizowaną corocznie inicjatywą Literacki Sopot.

Multifunkcyjna konstrukcja daje możliwość przeobrażenia instalacji w ciekawą, miejską przestrzeń rekreacyjną z podwieszeniem białych membran/żagli.

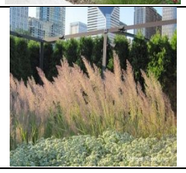
System oparty na demontowalnych słupach osadzanych w gniazdach, pozwalający na ich łatwy demontaż. Pomiędzy słupkami ekspozycyjnymi można instalować stalowe cięgna lub poprzeczki jako zawiesie dla wystaw i instalacji artystycznych. Konstrukcja zapewnia możliwość rozciągania białych membran/żagli oraz wprowadzenia pod nie siedzisk, leżaków oraz innych indywidualnych mebli miejskich.

Punkt charakterystyczny – w bezpośrednim sąsiedztwie fontanny, na osi najścia z górnej części ul. Bohaterów Monte Cassino oraz od strony sopockiego Molo, w linii domknięcia wewnętrznego okręgu platanów lokalizuje się miejsce na „Punkt charakterystyczny" placu. Będzie to pomnik, instalacja artystyczna, monument, rzeźba stanowiąca punktowy element identyfikacyjny placu. Element będzie przedmiotem konkursu artystycznego w przyszłości. Element musi harmonizować się z otaczającą przestrzenią pod względem skali i stanowić jej uzupełnienie.

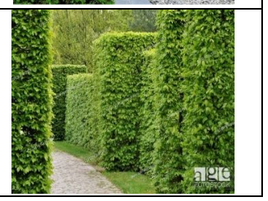
VI. NASADZENIA ZIELENI – PROPOZYCJE DOBORÓW



Zieleń w donicach 20-30cm

1	*Sesleria autumnalis* *Sesleria jesienna*	Niewysoka zimozielona trawa dorastająca do 40 cm wysokości. Tworzy półkuliste gęste kępy wąskich, zielonocytrynowych liści. Kwiaty są zebrane w wąskie, kłosokształtne wiechy, rozwijają się od lipca do sierpnia. Roślina odporna na mróz, niewymagająca i trwała.	
2	*Stipa tennuissima* *'Pony Tails'* *Ostnica mocna*	Malownicza trawa ozdobna o bardzo cienkich liściach i luźnych, zwiewnych wiechach kwiatostanowych. Ostnica mocna osiąga do 60 cm wysokości, jednak ze względu na jej lekki, zwiewny pokrój z przewieszającymi się liśćmi należy uznać, że wysokość całej kępy będzie niższa.	
3	*Calamagrostis brachytricha* *Trzcinnik krótkowłosy*	Kwiatostany 10-30 cm długości, o zmiennym zabarwieniu, na początku purpurowo czerwonawe, w miarę przekwitania srebrzystoszare. Pojawiają się w drugiej połowie lata, VIII-X, długo utrzymują się na roślinie, zachowują walory ozdobne zimą.	

Przestrzenie kameralne 80-120cm

1	*Cotoneaster lucidus* (irga błyszcząca)	(najbardziej wytrzymała i odporna, bardzo dobrze znosi cięcie, jesienią pięknie się przebarwia)	 
2	*Taxus xmedia* ‘Hilli’ (cis pośredni)	(krzew zimozielony, odmiana nie zawiązująca owoców, zwarta, wyprostowana, bardzo dobrze znosi cięcie)	
3	Grab pospolity	(liście opadające na zimę, ale podczas sezonu wegetacyjnego prezentowałyby się najładniej)	

Zieleń o wysokościach 80-150cm

	KRZEWY		
1	*Perovskia 'Blue Spire'* *Perowskia 'Blue Spire'*	Srebrzysty krzew o niebieskich kwiatach. Kwiaty fioletowo-niebieskie, drobne, przyciągające owady, VII-IX.	
	BYLINY		
2	*Achillea x millefolium ‘Summer Fruits Lemon’* *Krwawnik pospolity ‘Summer Fruits Lemon’*	Bardzo trwała, "żelazna" roślina przeznaczona do sadzenia w trudnych warunkach siedliskowych. Kwitnie od czerwca do października. Osiąga wysokość ok.70/80 cm. Liście gęste, ładne, głęboko powcinane, delikatne.	
3	*Nepeta ×faassenii* *kocimiętka Fassena*	Liście szarozielone. Kwiaty lawendowe w kłosowatych kwiatostanach, od V do IX.	
4	*Salvia nemorosa 'Ostfriesland'* *szałwia omszona 'Ostfriesland'*	Odmiana szałwii omszonej o niebieskopurpurowych kwiatach i o zwartym, wyrównanym pokroju. Fioletowe kwiaty wabią pszczoły i motyle.	
5	*Polygonum bistorta ‚Superbum’* *Rdest wężownik ‚Superbum’*	Fantastyczna roślina posiadająca kwiaty w kolorze blado różowym zebrane w gęsty, podłużny kłos. Liście z wierzchu ciemnozielone, od spodu szarozielone. Wysokość ok. 100 cm. Kwitnie od maja do lipca.	
6	*Liatris spicata* *Liatra kłosowa*	Bylina o wąskich, prawie trawiastych liściach. Kwiatostany zwarte, o purpurowej barwie.	
7	*Sanguisorba officinalis ‘Tanna’* *Krwiściąg lekarski Tanna’*	Brunatnoczerwone, ciemne kwiaty wielkości 1-3 cm układają się w kształt kulistych główek stanowiąc ozdobne zwieńczenie łodygi. Najintensywniej kwitnie w czerwcu i lipcu.	

8	*Sedum 'Matrona'* *rozchodnik 'Matrona'*	Okazała kępiasta bylina o mięsistych, ciemnych łodygach i liściach oraz różowych kwiatach. Jest to jeden z najwyższych uprawianych u nas rozchodników, dorasta do 60 cm wysokości i podobnej szerokości. Kwitnie w VIII-X.	
9	*Phlomis tuberosa 'Amazone'* *Żeleźniak bulwiasty 'Amazone'*	Wysoka, oryginalna bylina, wytwarzająca piętrowe kwiatostany w delikatnym, różowo-fioletowym kolorze. Kwitnie bardzo obficie od VI do VIII. Kwiaty w delikatnym kolorze bardzo dobrze prezentują się na wyrazistych, purpurowych pędach , tworząc ciekawy kontrast barwny.	
10	*Echinacea pallida* *Jeżówka blada*	Kwitnie od lipca do września dużymi, bladoróżowymi kwiatami, gdzie nietypowo dla większości jeżówek, płatki są skierowane w dół. Dzięki temu doskonale radzi sobie z ulewami i długotrwałym deszczem, bo woda sobie spływa w dół i płatki nie zagniwają.	
11	*Anemone ×hybrida 'Serenade'* *zawilec mieszańcowy 'Serenade'*	Wysoka bylina kwitnąca późnym latem i jesienią.	
TRAWY OZDOBNE			
12	*Deschampsia ceaspitosa* *'Goldschleier'* *Śmiałek darniowy 'Goldschleier'*	Tworzy gęste kępy długich, równowąskich, łukowato wygiętych liści. Od czerwca do września wytwarza pędy kwiatostanowe, początkowo jasnozielone, a z upływem czasu jasnozłote, wspaniale połyskują w słońcu.	
13	*Pennisetum alupecuroides* *Rozplenica japońska*	Jest szybko rosnącą rośliną, osiągającą do 80 cm wysokości. Tworzy zwarte kępy. Liście są długie, wąskie i szarozielone. Duże i pierzaste kłosy koloru czerwonobrązowego wyrastają wysoko ponad kępy liści	
14	*Sesleria autumnalis* *Sesleria jesienna*	Niewysoka zimozielona trawa dorastająca do 40 cm wysokości. Tworzy półkuliste gęste kępy wąskich, zielonocytrynowych liści. Kwiaty są zebrane w wąskie, kłosokształtne wiechy, rozwijają się od lipca do sierpnia.	
15	*Molinia arundinacea 'Karl Foerster'* *Trzęślica trzcinowata 'Karl Foerster'*	To malownicza trawa ozdobna o atrakcyjnym pokroju. Posiada bardzo długie pędy kwiatostanowe, które osiągają około 150 cm wysokości. Ażurowe, delikatne wiechy wzniesione wysoko ponad ulistnienie, prezentują się zjawiskowo. Jesienią liście nabierają cudownych, żółto-brązowych odcieni.	
16	*Calamagrostis brachytricha* *Trzcinnik krótkowłosy*	Kwiatostany 10-30 cm długości, o zmiennym zabarwieniu, na początku purpurowo czerwonawe, w miarę przekwitania srebrzystoszare. Pojawiają się w drugiej połowie lata, VIII-X, długo utrzymują się na roślinie, zachowują walory ozdobne zimą.	
ROŚLINY CEBULOWE I JEDNOROCZNE			
17	*Verbena bonariensis* *Werbena patagońska*	Osiąga 80-100cm wysokości. Liście są wąskie o lancetowatym kształcie. Werbena kwitnie przez całe lato aż do późnej jesieni. Kwiaty mają liliową barwę	
18	*Allium shearocephalon* *Czosnek główkowaty*	Ma wzniesiony pokrój i dorasta do 60 cm wysokości. Kwitnie w lipcu. Jego kuliste kwiatostany o średnicy 3-4 cm mają różową, purpurową lub czerwono-fioletową barwę.	
19	*Allium giganteum* *Czosnek olbrzymi*	Wyjątkową ozdobą czosnku olbrzymiego są ogromne, fioletowe, kuliste kwiatostany na wysokiej łodydze. Kwiatostany pojawiają się na wyprostowanej, bezlistnej łodydze, która może mieć nawet ponad 1 m wysokości. Drobniutkie fioletowe kwiaty ułożone są bardzo gęsto w kształtną kulę średnicy 12-15 cm. Okres kwitnienia czosnku olbrzymiego trwa od maja do sierpnia	
20	*Crocus 'Blue Pearl'* *Krokus 'Blue Pearl'*	Odmiana o niezwykle subtelnych pastelowo-fioletowych kwiatach, które sprawiają wrażenie jakby były ręcznie malowane. Kwiatostany osiągają wysokość do 8-10 cm.	

21	*Tulipa* *‘Eastern Star’* *Tulipan botaniczny* *‘Eastern Star’*	Niezbyt wysoka – osiąga do 20 cm – odmiana wywodząca się z dzikich tulipanów. Odmiana charakteryzuje się pięknymi, bordowo-purpurowymi kwiatostanami o złotym środku.	
22	*Tulipa TRIUMPH ‘Candy Prince’* *Tulipan ‘Candy Prince’*	Kwiaty bladoróżowe, wys. 40 cm.	
23	Tulipa TRIUMPH ‘Purple Prince’ Tulipan ‘Purple Prince’	Kwiaty purpurowe, wys. 40 cm.	
24	Narcissus jonquilla ‘Sweetness’ Narcyz Jonquilla ‘Sweetness’	Odmiana o słodko pachnących, kanarkowożółtych kwiatach, pojawiających się licznie w kwietniu.	

Zieleń do pięcia się po pergolach

1	Nad tunelem: Humulus lupulus chmiel zwyczajny	Bujnie rosnące, bylinowe pnącze. Roślina dwupienna. Chmiel wiosną, w ciągu kilku tygodni potrafi pokryć ogrodzenia, drzewa, altanki lub inne niskie budowle. Do stosowania jako pnącze osłonowe m.in. na przejściach dla zwierząt, przy drogach szybkiego ruchu.	
2	Przy pergolach: Wisteria floribunda 'Ludwik Lawin'	Pięknie kwitnące pnącze o jasnofioletowych kwiatach zebranych w długie kwiatostany (długości 25-30 cm). Odmiana zaczyna kwitnąć w 3-4 roku po posadzeniu. Kwitnie długo i obficie w maju a czasami(ale mniej obficie) w sierpniu. Dorasta do 10 m (1-3 m rocznie).	

Trawniki

Należy stosować trawy z rolki na systemowej podbudowie z gatunków odpornych na deptanie i niewymagających pełnego nasłonecznienia. Trawnik musi posiadać wypoziomowaną lub idącą za płaszczyzną istniejącego chodnika jednolitą płaszczyznę podłoża, humusu i górnego cięcia.

Drzewa

Projektuje się nasadzenia drzew zgodny gatunkowo ze stanem istniejącym - platany. W celu osadzenia drzew należy wykonać kilku niewielkich korekt oraz zastosować system bezinwazyjnego sadzenia drzew. Na istniejących sieciach kablowych można wykonywać też system rur osłonowych. Korony drzew powinny być formowane zgodnie z sopockimi analogiami do Placu zdrojowego oraz alei wzdłuż morza. Spód koron drzew musi odpowiadać linii pergoli i być od niego wyższy około 30-50cm.



